

Van: Braam, Piet

Verzonden: donderdag 25 januari 2007 17:07

Aan: Broers, Rienk

Onderwerp: Ecologische voortoets t.b.v Bestemmingsplan Wytgaard.doc

1. Inleiding

Algemeen

In verband met de op 1 april 2002 in werking getreden Flora- en Faunawet en de daarin verwerkte Europese richtlijnen, de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn, is het nodig het bestemmingsplangebied te toetsen aan de ecologische gegevens.

De ecologische beoordeling geeft een beeld van de ecologische kwaliteiten van een gebied en van de effecten van ruimtelijke ingrepen, en toetst deze aan de bepalingen in de genoemde regelgeving. Soms heeft een plan of project ecologisch gezien wel effecten, maar leidt het niet tot overtreding van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. In zo'n geval stuit een project niet op wettelijke bezwaren. Gaan er in dat geval toch natuurlijke, landschappelijke of cultuurhistorische waarden verloren, dan betekent dit dat de gemeente een eigen afweging moet maken over de uitvoering van de plannen. De bij de ecologische beoordeling gebruikte Ecologische Basiskaart van de gemeente Leeuwarden geeft de resultaten weer van een onafhankelijk onderzoek.

De eerste stap bij deze toetsing is na te gaan in hoeverre de locatie in of in de nabijheid ligt van Speciale Beschermingszones en de Ecologische Hoofdstructuur, dan wel of op een andere wijze sprake is van een planologische bescherming. Het gaat hierbij om de vraag in hoeverre gebiedsbescherming van toepassing is. Vervolgens wordt nagegaan in hoeverre in het betreffende gebied soorten voorkomen die speciale bescherming behoeven (soortbescherming) en of er in die zin geen conflicten optreden met de wetgeving.

2. Voorgenomen plannen

Ligging

Wytgaard is gelegen op de rand van het terpengebied, tegen de oostgrens van het Middelzeegebied. Het dorp wordt aan alle zijden begrensd door open agrarisch gebied, rijk aan vaarten en poldersloten. De dorpsbebouwing is vrijwel overal aan dit open agrarisch landschap gerelateerd en bestaat uit hoofdzakelijk agrarische en woonbebouwing.

Plannen

Korte beschrijving van de plannen hier nog toevoegen.

3. Gebiedsbescherming

Algemeen

In het kader van de Europese richtlijnen zijn in Nederland Speciale Beschermingszones aangewezen die een hoge wettelijke bescherming kennen (zie www.minlnv.nl/natura2000). De Vogelrichtlijn is gericht op het beschermen van de in het wild levende vogelsoorten en op de instandhouding van de plaatsen die het leefmilieu voor deze soorten vormen. De Habitatrichtlijn is gericht op het instandhouden van natuurlijke en halfnatuurlijke habitats en de bescherming van wilde flora en fauna. Daarnaast kan sprake zijn van een natuurreservaat in het kader van de provinciale Ecologische Hoofdstructuur dan wel van 'overig' natuurgebied beschermd via de Nb-wet of in het bestemmingsplan buitengebied.

Beoordeling onderhavige situatie

In het plangebied en directe omgeving is geen natuurgebied aanwezig en maakt geen onderdeel uit van de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Het plangebied ligt op ruime afstand van de Speciale Beschermingszones "Groote Wielen" en "Alde Feanen" die zijn aangemeld in het kader van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn. De externe werking van "De Groote Wielen" en Alde Feanen strekt zich uit tot in het plangebied, in zoverre dat aanwezige watergangen mogelijk gebruikt worden door de Meervleermuis als vliegroute van en naar fourageergebieden. Bovendien wordt de bebouwing in het plangebied mogelijk gebruikt als verblijfplaats overdag. Voor overige, binnen de SBZ's van belang zijnde diersoorten, wordt voor het plangebied geen externe werking geconstateerd.

4. Soortbescherming

Algemeen

Naast de gebiedsbescherming is de soortbescherming van belang, voorheen geregeld in de Vogelwet, Jachtwet en Natuurbeschermingswet en vanaf 1 april 2002 in de Flora- en faunawet. De bescherming van soorten die uitgaat van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn is volledig geïmplementeerd in de *Flora- en faunawet*. Op grond van de Flora- en Faunawet gelden algemene verboden tot het verwijderen van groeiplaatsen van beschermde plantensoorten en het beschadigen of verstoren van voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten. Voor activiteiten die een bedreiging kunnen vormen voor deze beschermde soorten, kan een ontheffing nodig zijn.

Beoordeling onderhavige situatie

Vegetatie en plantensoorten

Plantensoorten zijn in het plangebied onderzocht op basis van kilometerhokken. De dorpsbebouwing van Wytgaard ligt daarbij aan de noordrand van een kilometerhok. Dit kilometerhok is op basis van gegevensmeting matig onderzocht, evenals de kilometerhokken die ten zuiden, westen,

Zuidwesten en noordwesten van dit hok zijn gelegen. Goed onderzocht zijn de kilometerhokken die gelegen zijn ten noorden, oosten, noordoosten en zuidoosten van het kilometerhok van het plangebied. Dit leidt tot de constatering dat bij toekomstige activiteiten onderzoek nodig is in de matig onderzochte kilometerhokken die alle gelegen zijn in de omgeving van Wytgaard. Het plangebied zelf is goed onderzocht. Het Natuurloket geeft hier de aanwezigheid van 2 zeldzame plantensoorten.

Libellen en dagvlinders

Uit de recente verspreidingsgegevens van libellen en dagvlinders (Vlinderwerkgroep Friesland & De Vlinderstichting 2000, Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie 2002, EIS 2003) blijkt dat in het plangebied en omgeving geen bijzondere en/of beschermde soorten dagvlinders en libellen voorkomen, zoals genoemd in de Flora- en faunawet en op de Rode Lijst. In het plangebied en directe omgeving en zijn verschillende (zeer) algemene soorten dagvlinders aan te treffen. Van de libellen komen in het plangebied en omgeving alleen algemene soorten voor. Libellen zijn echter afhankelijk van water en oeverbegroeiingen om zich voort te planten. Omdat het plangebied waterrijk is, en de aanwezigheid van libellen nog onvolledige is geïnventariseerd, zal bij toekomstige ontwikkelingen onderzoek nodig. Met name de aanwezigheid van Krabbenscheer in sloten kan duiden op de aanwezigheid van de Groene Glazenmaker, een "Rode Lijst"-libel.

Amfibieën en reptielen

In het plangebied zijn zeldzame amfibieën en reptielen niet aangetroffen. Gezien de waterrijkdom zijn echter meer algemene soorten als Gewone pad, Bruine kikker, Groene Kikker en Kleine Watersalamander wel te verwachten.

Vissen

Het water in en rond het plangebied is geschikt voor vissen. Ook Bittervoorn, Grote en Kleine Modderkruiper zijn in principe, net als op veel andere plaatsen in Fryslan, te verwachten.

Zoogdieren

In en in de omgeving van het plangebied komen volgens de geraadpleegde gegevens vijf vleermuissoorten voor: Laatvlieger, Gewone dwergvleermuis, Gewone Baardvleermuis, Meervleermuis en Watervleermuis (Limpens *et al.* 1997). Deze vallen onder de Flora- en faunawet en staan vermeld op Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Kolonies en verblijfplaatsen van deze vleermuissoorten zijn in het plangebied waarschijnlijk aanwezig in de bestaande bebouwing en oude bomen. De habitat in het plangebied is - buiten vleermuisen- weinig geschikt voor kritische zoogdieren. Wel is op een paar kilometer afstand, te noordwesten van het plangebied de Waterspitsmuis aangetroffen. Verdere Rode Lijst-soorten worden in het plangebied niet verwacht.

Vogels

In het plangebied broeden alleen (zeer) algemeen voorkomende vogels, op erven, in tuinen en bosschages. De agrarische, waterrijke omgeving van het dorp zorgt tevens voor de aanwezigheid van aan water en riet gerelateerde algemene soorten in het plangebied. In het dorpsgebied bevindt zich een roekenkolonie. De directe omgeving van het dorp wordt gerangschikt onder de weidevogelgebieden als een matig geschikt gruttogebied (0-9 paar grutto's per ha.).

5. Effecten

In dit hoofdstuk wordt op grond van de informatie uit de vorige hoofdstukken een beschrijving gegeven van de verwachte effecten. We maken hier naar analogie van de concept-handreiking van LNV (2004) voor Werken aan Natura 2000 onderscheid in habitatverlies en -winst, chemische effecten, fysieke effecten, verstoring en versnippering. Het bestemmingsplan schept een kader voor ontwikkelingen binnen het dorpsgebied. Voor een klein deel, hebben de ontwikkelingen betrekking op delen van het, nu nog, buitengebied.

Habitatverlies en -winst

Ontwikkelingen binnen het plangebied betekenen met name omvormingen binnen een culturele situatie. De oppervlakte geschikt habitat voor de momenteel voorkomende soorten verandert daarmee nauwelijks. De ingrepen zijn zeer plaatselijk en kleinschalig, zodat van habitatverlies nagenoeg geen sprake is. Ook de ingreep van uitbreidingsplannen zal, gezien de schaal van het buitengebied, nauwelijks invloed op de omvang van de habitats in het buitengebied. Een dorpsuitbreiding betekent ter plaatse echter wel een aanzienlijke uitbreiding van culturele habitats en daarmee van de leefruimte van daaraan gekoppelde soorten. Dorpsuitbreidingen betekenen veelal een aanpassing van de waterhuishouding in een gebied. Het dempen van sloten en het creëren van nieuw water betekent meestal een forse ingreep in de habitat van aan water gebonden soorten met zowel negatieve als mogelijk positieve gevolgen.

Verlies en/of verbetering van kwaliteit van leefgebied

Naast direct verlies aan habitat en de daarin levende soorten planten en dieren kan ook sprake zijn van een verlies aan kwaliteit van leefgebieden. Dit kan optreden door bijvoorbeeld verdroging (grondwateronttrekking), verontreiniging e.d. We maken hier naar analogie van de concept-handreiking van LNV (2004) voor Werken aan Natura 2000 onderscheid in chemische effecten en fysieke effecten, en verstoring door geluid en licht.

Chemische en fysieke effecten

Bij chemische effecten moet gedacht worden aan allerlei stoffen die in het gebied terecht kunnen komen door verontreiniging, uitstoot van meststoffen of bijvoorbeeld gebiedsvreemd water. Binnen het huidige dorpsgebied is geen verandering in deze zaken te verwachten. Achteruitgang van de kwaliteit van het leefgebied als gevolg van fysieke effecten kan betrekking heb-

ben op grondwateronttrekking of peilverlaging, maar ook verdichting van de omgeving. Dit punt kan aan de orde zijn bij dorpsuitbreidingen in Wytgaard.

Verstoring door geluid en menselijke activiteiten

De herinrichting betekent dat de menselijke activiteit ter plaatse, en het geluid dat met zich meebrengt, toeneemt. De bouwactiviteiten zorgen daarnaast voor een tijdelijke verstoring van de directe omgeving. Gezien de aard van het plangebied, zijn verstoring door geluid en menselijke activiteiten t.g.v. de planvorming geen onderscheidende criteria.

Verstoring door licht

Verlichting werkt storend op het dag- en nachtleven van dieren en planten (de Molenaar *et al.* 1997a,b). Vooral nachttactieve dieren zijn daarbij gevoelig, maar uit onderzoek van Rijkswaterstaat en Alterra is ook bekend, dat de dichtheid van weidevogels negatief wordt beïnvloed door verlichting. Het effect hangt samen met de hoeveelheid verlichting, plaats van de lantaarns en de lichtsterkte. Permanente lichtbronnen kunnen ook storend zijn voor het gedrag van amfibieën en zoogdieren.

Het ligt in de rede dat de planvorming zal leiden tot vernieuwing van verlichting in het plangebied. Gezien de ligging en de voorkomende soorten zal het effect daarvan beperkt blijven, zolang de verlichting niet toeneemt op de watergangen in het plangebied. Voor de Meervleermuis kunnen de watergangen onderdeel zijn van fourageerroutes, of een trekroute van en naar hun foerageergebieden. Verlichting zal voor Meervleermuizen kunnen leiden tot verstoring.

Ruimtelijke samenhang

Versnippering

Versnippering van leefgebieden is in Nederland voor weinig mobiele flora en fauna één van de grootste bedreigingen. Populaties kunnen geïsoleerd raken waardoor ze genetisch verarmen en de kans op uitsterven toeneemt. Uitzwermende dieren hebben daarnaast minder kans in geschikt habitat terecht te komen, waardoor de kans op uitwisseling en (her)kolonisatie gering is.

Relatie met de in de omgeving liggende SBZ's

Het plangebied heeft in de huidige situatie geen directe relatie met de SBZ's in de directe omgeving. Er zijn geen directe negatieve effecten vanuit het plangebied te verwachten op de SBZ's. De in het plangebied aanwezige watergangen hebben mogelijk wel een relatie met de SBZ's als vliegrou- te voor de Meervleermuis (externe werking). Er dient daarom te worden voorkomen dat er directe verlichting op het water valt of dat de routes anderszins worden beïnvloed.

6. Beoordeling en conclusies

Beoordeling

Uit de beschouwing van effecten is naar voren gekomen, dat ontwikkelingen in het dorpsgebied van Wytgaard, mits er met verlichting bij water rekening wordt gehouden met de Meervleermuis, geen belangrijk negatieve effecten hebben op de Speciale Beschermingszone de Groote Wielen en Alde Feanen en dat in het kader van de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn geen significant negatieve effecten te verwachten zijn. Er worden geen bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn bedreigd.

Ten aanzien van vogels geldt dat voor deze diergroep formeel geen ontheffing kan worden verleend in het kader van de Flora- en faunawet. Dit heeft te maken met de wijze waarop de Vogelrichtlijn is vertaald in de Flora- en faunawet. Een en ander betekent feitelijk dat in geen geval vaste broedplaatsen (zoals de kolonie Roeken en vaste nesten van vogels mogen worden verstoord noch werkzaamheden tijdens de broedperiode (afhankelijk van de situatie maar meestal 15 maart - 15 juli) mogen worden uitgevoerd indien daarmee broedende vogels worden verstoord. Het maakt daarbij in beginsel niet uit of het om zeldzame of algemene vogels gaat (behoudens niet beschermde, gedomesticeerde soorten, zie Flora- en faunawet). De algemene lijn die het ministerie van LNV hanteert voor vogels betekent dat werkzaamheden die verstorend kunnen zijn voor broedende vogels worden uitgevoerd buiten het broedseizoen. Bovenstaande aspecten gelden ook t.a.v. dorpsuitbreidingen. Naast deze zaken spelen dan ook de ecologische kwaliteiten van het buitengebied.

Conclusies

Uit de vorige hoofdstukken en rekening houdend met de bepalingen in de Flora- en faunawet en de Vogel- en Habitatrichtlijn kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- Beoordeling van deze effecten in het licht van gebiedbescherming volgens de Vogelrichtlijn leidt tot de conclusie, dat ontwikkelingen binnen het dorpsgebied van Wytgaard geen significant negatieve gevolgen heeft in die zin;
- Mits er rekening wordt gehouden met de verlichting langs en op water in relatie tot de functie als mogelijke vliegroute voor Meervleermuizen, hebben ontwikkelingen binnen het dorpsgebied geen significant negatieve gevolgen in de zin van de Habitatrichtlijn. De gunstige staat van instandhouding van bijlage IV-soorten komt door de plannen niet in gevaar;
- Voorts geldt in dat verstorende werkzaamheden in verband met de Flora- en faunawet in elk geval buiten het broedseizoen van vogels moeten worden uitgevoerd. Dit betekent dat het rooien van bomen en struweel niet mag plaatsvinden in de periode 15 maart- 15 juli, en dat af te breken gebouwen gecontroleerd moeten worden op de aanwezigheid van vleermuizen in de nest- en overwinteringsperiode van deze dieren.
- In het geval van met name de dorpsuitbreidingen kan het dempen van sloten aan de orde zijn. Nader onderzoek naar aanwezige vissen is dan

noodzakelijk en de werkzaamheden dienen dan visvriendelijk plaats te vinden.

- Gezien de aard van het buitengebied zal bij dorpsuitbreiding een oplossing gevonden moeten worden voor het verloren gaan van areaal weidevogelgebied.

Literatuur

- Altenburg en Wymenga Ecologische Basiskaart Leeuwarden (2004)
- Gemeente Leeuwarden Groenbeleidsplan Leeuwarden (1993).